

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI: DEVLET DESTEKLİ PSİKOLOJİK SAVAŞ

İrfan Erdoğan

1980ler ve sonrasında, yeni araştırmacılar iletişim alanındaki gelişmelere, şimdiye kadar okunmamış kaynaklardan yeni ve açığa çıkarılmamış bilgiler kattılar. Bulgulara göre, iletişim alanındaki kuramlar ve araştırmalardaki yönelimi Rockefeller, Ford ve Carnegie Foundations, ordu, CIA, Devlet Bakanlığı ve devlet kurumları tarafın-dan propaganda için kullanılan akademisyenler belirlemiştir. Bunun bir anlamı da, iletişim kuram ve araştırmaları devlet kurumları ve özel şirket yapılarının çıkarları doğrultusunda belirlenmiştir: Akademinin egemen siyasal, kültürel ve ekonomik politikalara bütünleşmesi. 1930larda başlayarak, Rochefeller Foundation, örneğin, Lasswell'e içerik analizi için, Hadley Cantril'e Princeton Üniversitesinde kamuoyu araştırması ve *Public Opinion* dergisini kurmak için, Douglas Waples'e Chicago Üniversitesinde gazete araştırması için ve Lazarsfel'de Columbia Üniversitesinde *Office of Radio Research* projeleri için destek verdi.^[1]

1937'de CBS başkanı Frank Stanton'un ve Marshall'ın yardımıyla, Rochefeller Foundation Cantril'in "*Princeton Radio Research Project*" önerisini kabul etti ve merkez Princeton'da açıldı. Stanton director; Cantril ise yardımcısı oldu. Fakat Stanton CBS işinden vakit ayıramadığı için, onun yerine Lazarsfeld'i buldular.

Savaş yaklaştığında Rockefeller Foundation Sovyet ve Alman etkisine karşı Amerika'daki göçmen nüfusunu koruma gerekliliğini düşünmeye başladı. Bunun için "*İletişim Semineri*" (Communications seminar) adı verilen grup oluşturuldu. Bu Seminer toplantılar yapmaya başladı. *İletişim Semineri* savaş yıllarında, özellikle iki gündem üzerinde durdu: (1) kitle iletişimini bilimsel incelenmesinin haritasını çıkartma ve (1) Nazi propagandasına karşı ve savaşa destek için kitleri harekete geçirme amaçlı hükümet üstü bir plan çizmek. Sproule (2008) bu şizofrenik bilimsel enstrümantalizmi "bilimin ve hizmetin ideolojisi" olarak tanımladı.⁵⁰ İletişim Seminer'i 1940da ilk grup raporunu Haziran 1940'da "Kitle İletişim Araştırması" başlığı altında çıkardı. Bu rapor Lasswell'e atfedilen meşhur "kim kime hangi kanaldan hangi etkiyle ne söyler" formülünü sundu. Rapor açıkça savaş için "düşünce yönetimini" gerekli

görüyordu ve gerekçe olarak da “fikirbirliğinin/rızanın” sağlanması kamunun beyninin/düşüncesinin bilinmesi gerektiğini belirtmekteydi; ve bunun için araştırma metoduna sahip olunduğu; araştırmayla halkın düşüncesi hakkında güvenilir bilgi edinileceği; bunun sonucunda da halkın beyninin nasıl etkilendiği veya etkilenebileceği hakkında bilgi vereceğini ileri sürmektedir. Asıl amaç, Amerika halkını Nazi Almanyaya karşı hazırlamak ve bu sırada iletişim araştırmaları alanında ideolojik ve metodolojik kavramları oluşturmaktır. Bu raporun görüşüldüğü toplantılarda, Yukarıdaki rapordaki düşünceyi savunan Harold Lasswell, Amerikan toplumunun demokratik değerleriyle kitle rızası mühendisliği yapmayı amaçlayan manipülasyon ve kandırma arasındaki çatışmayı çözecek görünen iki yıllık bir proje aldı. Lasswell’e göre, ABD toplumunun elitleri (araştırmayı parayla destekleyecekler) Nazi Almanyası ve Sovyetler Birliği gibi otoriter toplumlardan gelen tehlikelerden demokrasiyi korumak için sistemli bir şekilde kitle duyarlılıklarını manipüle etmelidir. Toplantıda, Lasswell’in bu önerisi Chicago Üniversitesi Sosyal Bilimler eski dekanı Donald Slesinger tarafından eleştirildi. Öneri “faşistçe” bulundu. Fakat Rockefeller Foundation’ın desteğini aldı. Karşı gelen eski dekan ise Rockefeller Foundation’ın toplantıları ve seminerlerinden uzaklaştı/uzaklaştırıldı ve iletişim akademisyenleri çevresindeki etkisini hızla yitirdi. Birkaç ay sonraki toplantıda, dil yumuşatıldı ve rapora “İletişimde İhtiyaç Duyulan Araştırma” başlığı verildi ve devlet/hükümet ve halka arasında iki yönlü iletişim önerdi ve gerekçe olarak da “demokrasi tehlike altında” denildi. Yeni kitle iletişiminin propaganda amacıyla kullanılabilir denmekte ve otoritercilikten kaçınılması belirtilmektedir. Raporun bu sözleri aslında gerçekte ilişkisizdi; çünkü Rockefeller Foundation, hükümet/devlet-yönetimindeki kampanyalarla birlikte, propaganda ilişkili araştırma projeleri oluşturmuyordu. 1940’a gelindiğinde, Rockefeller’in desteklediği projeler arasında Cantril’in “*Princeton Public Opinion Research*” Projesi, “*Princeton Shortwave Listening Center*”; Chicago Üniversitesindeki “*Graduate Library Reading Project*”; “*Film Library of the Museum of Modern Art*”; “*Library of Congress Radio Project*”; New School’daki “*The Totalitarian Communications Project*” ve Lasswell’in Library of Congress’deki “*İçerik Analizi*” operasyonu vardı (Pooley, 2008; Gary, 1996).

Polonya’nın işgalinden sonra (1939) Rockefeller Foundation kamuoyu araştırmacılarını destekledi ve propaganda için harekete geçirdi (Gary, 1996). Foundation aynı zamanda “*Communications Seminar*” adıyla desteklediği girişimle,

savaşa zamanı ve savaş sonrası araştırma tarzını belirleyen gidişi somutlaştırdı. Bu somutlaşma, ABD'nin savaşa girmesiyle gelen yoğun propaganda örgütlenmesi ve faaliyetleriyle iletişim araştırmalarının ve kuramlarının geleceği belirlendi.

İkinci Dünya Savaşı psikolojik savaşı çıkarttı ve onunla birlikte yeni uygulamalı iletişim araştırmasını geliştirdi. Bu savaş sırasındaki propaganda çalışmaları sırasında sosyal bilimciler arasında, özellikle iletişim ve sosyal psikolojiyle uğraşanlar arasında, kişisel, sosyal ve bilimsel şebekeler kuruldu. Bu ilişkiler ağı sayesinde savaş sonrasında sosyoloji, sosyal psikoloji, siyaset bilimi ve iletişim alanlarının belli yönlerde gelişmesi, psikolojik operasyonların ve iletişim araştırmalarının yürütülmesini sağlandı.

“Psikolojik savaş” kavramı 1941’de adapte edildi ve kısa zamanda ABD devletinin gerekli bölümlerinde benimsendi. İstenen/aranan “rıza mühendisliği”ydi. Bunun için, Avrupa’ya girmek için halkın desteğini almak ve ABD ekonomisini savaş için örgütlemek için propaganda zorunlu olarak görüldü. Dışarıda Beşinci-kolon kullanma gereği belirtildi. Sabotaj, devirme, komando baskınları ve gerilla hareketleri yapan Özel Operasyon takımları kurulması düşünüldü. Böylece, geleneksel ordu operasyonunu destekleyen “yeni savaş aygıtı” oluşturuluyordu. Bu görüşleri ortaya atan Donovan, tanınmış bir *Wall Street* avukatı, başkan Roosevelt’in arkadaşı olduğu için 1941’de, “*Office of the Coordinator of Information*” (OCI) kurdurdu ve başına geçti; fakat Washington’da bürokratik karışıklık buldu; ama 1942’de sonradan *Office of War Information* ve ardından da CIA olacak propaganda yapısı oluşturuldu. Gizli/karanlık propaganda için OSS oluşturuldu. Benzer örgütlenmeler, bu işi üstlenen gazeteciler veya iş adamları tarafından ordunun bölümlerine de sıçratıldı. Kadrolar büyüdü ve operasyonlar başlatıldı. Bu operasyonlarda iletişimle uğraşanlar da yer aldılar. İletişim alanının önde gelenleri olarak bilinen herkes, savaş sırasında, ülke içinde ve dışında araştırma ve propaganda yaptılar, gizli ve açık operasyonlara katıldılar. Gazetelerde, magazinlerde, radyo yayınlarında ve insanların mektuplarından “istihbarat” toplamak için analiz yaptılar ve analiz tekniklerini geliştirdiler. *Public Opinion Quarterly* dergisini kuran DeWitt ve Poole antikomünist propaganda uzmanı olarak çalıştı. Alexander Leighton and Margaret Mead gibi sosyologlar ve antropologlar ABD radyo propagandasında kullanmak için Japon kültüründeki çekişmeleri/ karışıklıkları belirleme işine girdiler. Hadley Cantril “survey

araştırma tekniklerini” gizli istihbarat toplama görevine uyarladı. *Office of War Information* (OWI) Elmer Davis ve alan araştırması (survey) bölümü Elmo Wilson tarafından yürütülüyordu. *The Office of Strategic Services* (OSS) William Donovan tarafından yönetiliyordu. Rensis Likert tarım bakanlığı “*Division of Program Surveys*” bölümünde ordu ve propaganda ve psikolojik savaş veren her kuruluş ve bölüm için alan araştırması personeli sağlıyordu. Harold Lasswell Library of Congress’de “*War Communication Division*” (Savaş İletişimi Bölümünü) yönetiyordu. Kurt Lewin, Amerikalıların yiyecek alma ve yeme alışkanlıklarını, savaş sırasındaki et kıtlığı nedeniyle, ciğer ve böbrek gibi sakatat yemeye değiştirme ile ilgili ikna araştırmaları yapıyordu. Araştırma bulgularına göre alışveriş yapanlar arasındaki konuşmalar ve bu konuşmaları takip eden grup karar vermesi, uzmanlar tarafından verilen konuşmalardan daha etkilidir. Bu bulgu, enformasyon akışını kontrol eden “kapitütucu” düşüncesini getirdi. Kurt Lewin gibi birçok tanınmış psikolog ve sosyal-psikolog (Frances J. Anderson, John L. Finan, Carl I. Hovland, Irving L. Janis, Arthur A. Lumsdaine, Nathan Macoby, Fred D. Sheffield, ve M. Brewster Smith) “*Information and Educational Division of the War Department*” içindeki Araştırma Bölümünde çalıştılar. Yaptıkları arasında öncelikle psikolojik ölçme ve değerlendirme programları, araştırma tasarımları ve uygulamaları gelmektedir.

Yukarıda adı geçen örgütlenmelerde ve diğerlerinde tanınmış birçok diğer akademisyenler ve aydınlar görev aldılar. Örneğin, The OWI, Elmo Roper (Roper survey organization), Leonard Doob (Yale), Wilbur Schramm (Stanford), Alexander Leighton (Cornell), Leo Lowenthal (Institut fur Sozialforschung and University of California), Hans Speier (RAND Corp.), Nathan Leites (RAND), Edward Barrett (Columbia), and Clyde Kluckhohn (Harvard) ve diğer birçok kişiden hizmet aldı.^[2]

OWI iletişim araştırmaları için Paul Lazarsfeld, Hadley Cantril, Frank Stanton, George Gallup, ve Rensis Likert ile yaptıkları kontratları ve danışmanlıkları sürekli yeniledi. Aynı zamanda yeni kurulan “*National Opinion Research Center*” için destek sağladı.

Lasswell’in projesinde Heinz Eulau (Stanford), Irving Janis (Yale), Ithiel de Sola Pool (MIT). Lasswell’in Library of Congress projesi sistematik içerik analizi yapan yer olarak bilinir.

Ordunun psikolojik savaş bölümünde çalışanlar arasında, William S. Paley (CBS), C. D. Jackson (Time/Life), W. Phillips Davison (RAND and Columbia), Saul Padover (New School for Social Research), John W. Riley (Rutgers), Morris Janowitz (Institut fur Sozialforschung and University of Michigan), Daniel Lerner (MIT ve Stanford), Edward Shils (University of Chicago) gibi çok önemli isimler vardır.⁴⁵

OSS savaş sırasında sosyal bilim araştırması için Stanford, the University of California (Berkeley), Columbia, Princeton, Yale's *Institute of Human Relations*, ve *the National Opinion Research Center* gibi önemli yerlere paralar ödemiştir.⁴⁸ OSS'nin önde gelen diğer çalışanları arasında University of Wisconsin'den Howard Becker ve Walter Langer; Harvard'dan Alex Inkeles, Aspen Institute'den Douglas Cater ve Institut fur Sozialforschung ve New School'dan Herbert Marcuse vardı. Hükümet savaş zamanı iletişim ve kamuoyu araştırma merkezlerinde de bu önemli insanlar kullanılmıştır.

Savaş sırasındaki bu çalışmaları ve kurdukları bağlar oldukça normal olarak nitelenebilir. Fakat sorun savaş sonrasında bu kişilerin büyük çoğunluğunun savaşta yaptıklarına ve ilişkilerine devam ettirmesidir. İletişim alanının en önde gelenleri olarak bilinen kişilerden Lerner gibi bazıları savaş sonrası uluslararası propaganda ve psikolojik savaş işine devam etmişlerdir. Clausen savaş sırasında görev yapmış 25 kişiyle yaptığı survey araştırmasında, 24 tanesi savaş zamanı işlerinin onların sonraki meslek hayatlarında kalıcı etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Bu etkiyi o zamanın genç akademisyenlerinin alanın önde gelenleriyle çalışma fırsatı vermesi olarak belirtmektedir. İkinci olarak, savaş sırasında kurdukları ilişkiler sayesinde, savaş sonrasında proje aldıklarını ve önemli pozisyonlara geldiklerini belirtmişlerdir. Gerçekte, hepsi de hem akademi hem de akademi dışında çok önemli pozisyonlar elde etmişlerdir. Sadece Herbert Marcuse savaş sırasındaki deneyiminden oldukça farklı sonuçlar çıkarmıştır. Bu akademisyenlerin hepsi de iletişimi ve kitle iletişimini sosyal yönetim aracı olarak ve sosyal çatışmada ise silah olarak görmüşler; bu amaçla kullanılmasına katkıda bulunmuşlardır. Sosyal yönetimde deneysel ve deneyselimsi (survey) etki araştırmalarının, nicel içerik analizinin önemini vurgulamışlardır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında, artan baskılar nedeniyle (veya belki de demokrasi görünümünü vermek isteyen propaganda stratejisinin bir parçası olarak), Chicago Üniversitesi rektörü Robert Maynard Hutchins başkanlığında “*Comission on the Freedom of the Press*” adı altında bir komisyon kuruldu. Komisyon iletişim problemleri, kamuoyu ve demokrasi konuları üzerinde eğildi. Fakat sorun, zamanın egemen ilgisine, medyanın toplum üzerine etkisine dönüştürüldü. Komisyonun raporu hemen rafa kaldırıldı ve savaş zamanı propagandaya devam edildi.

Chicago Üniversitesinin savaş sırasındaki faaliyetleri bununla sınırlı kalmadı. Bernard Berelson’un “iletişimin akademik alan olarak doğmasını” başlatan kişi olarak nitelediği Douglas Waples’in önderliğinde Chicago Üniversitesi psikolojik savaş işine girdi. Waples Chicago Üniversitesinde 1928de *Kitle İletişimi Araştırması* programını başlattı. Waples, savaş sırasında ordunun “*Office of War Information*” bölümünde, birçok diğer meşhurlar gibi, danışman olarak çalışmaya başladı. O da, Lasswell, Stouffer, Schramm, Lazarsfeld, Hovland, Mead ve diğerlerinin oluşturduğu ağın içine dahil oldu. Onun projesi de Rockefeller Foundation tarafından destekledi. Berelson’un (1979) “yıllarını askeri üniformada geçiren barış insanı” olarak nitelediği Waples, birçok diğeri gibi, savaş sonrası propaganda faaliyetlerine devam etti. 1942’de Chicago Üniversitesinde “*Committee on Public Opinion and Communication*” kuruldu ve öğrenciler almaya başladı. Amaçları vatanperver iletişim yöneticileri, propagandacılar ve ideolojik savaşçılar yetiştirmektir. Hutchins Komitesi Üniversite içinde eğitim faaliyetlerine başladığında, eğitimi verenlerin çoğu “*Committee on Public Opinion and Communication*” komitesine ait olan kişilerdi. Bunu Waples dahil, aynı kişilerin oluşturduğu, Berelson’un anahtar rol oynadığı ve 1960a kadar çalışacak “*The Committee on Communication*” (1947) takip etti. Bu komite Elihu Katz ve Morris Janowitz gibi meşhurları da içine aldı. Michael Gurevitch ve Herbert Gans yüksek lisanslarını bu Komite’nin disiplinlerarası medya eğitimi programından aldılar. Savaş sonrası, Berelson da orada çalışmaya başladı. Komite Devlet Bakanlığı’ndan ve Savunma Bakanlığı’ndan istihbarat ve psikolojik savaş konularında araştırma için önemli miktarda para desteği aldı (Glander, 2000).

Savaş sonrası

Savaş öncesinde sayısı az olan CİA tarafından desteklenen psikolojik savaş incelemeleri savaş sonrasında hızla artmaya başlamıştır; bu işte iletişim alınının önde

gelenlerinin bazıları yoğun bir şekilde yer almışlardır. İlk çalışmalardan biri, iletişim alanının önde gelenlerinden Hadley Cantril'in *Princeton Radio Projesi*'dir (1937-1939). Cantrill Princeton's *Office of Public Opinion Research* ve *Princeton Listening Center*'i kurdu. *Listening Center*, CİA tarafından desteklenen "*Foreign Broadcast Information Service*" oldu. Cantril'in Princeton'daki çalışması akademik sosyal bilimlerin survey araştırmasını ciddiye alan olarak nitelenir.

Cantril'in Gordon Allport ile yazdığı "*The Psychology of Radio*", kitle iletişimi teori ve araştırmasında ufuk açıcı inceleme olarak gösterilir; Avrupa'daki ve Üçüncü Dünya ülkelerindeki kamuoyu survey araştırmaları uluslararası kamuoyu araştırmalarının alt-dalını belirlemiştir. Cantrill İkinci Dünya Savaşından sonraki çalışmalarında stereotipler, ilgili değişkenler ve Amerika'ya karşı davranışlarda bu stereotiplerin rolü üzerinde durdu. Fakat Cantril'in kariyeri Amerika'nın istihbarat ve gizli psikolojik operasyonları ile yakından bağlı olarak gitmiştir. Cantril "*the Office of the Coordinator of Inter-American Affairs*" (Nelson Rockefeller tarafından yönetilen ilk ABD istihbarat teşkilatı) kamuoyu uzmanı olarak çalıştı. İkinci Dünya Savaşında "*Office of War Information*" için çalıştı. President Eisenhower'a dışişleri politikasının psikolojik yanı konusunda danışmanlık yaptı. Kennedy yönetimi sırasında, *U.S. Information Agency'nin* yeniden örgütlenmesine yardım etti. New York Times'a göre, CIA Cantril and arkadaşı Lloyd Free'ye, CIA'in ilgi duyduğu ülkelerde popüler tutumlar hakkında bilgi/istihbarat toplamaları için 1956'da \$1 milyon dolar verdi. Cantrill Fransa ve İtalya'daki, ABD dış politikasına düşman olan "protesto oylarının" siyasal potansiyelini inceledi. Ardından, 1958de, bireysel Akademisyen süsü vererek Sovyetler Birliğinde Sovyet halkının psikolojisi ve Sovyet elitleriyle kitle arasındaki ilişkiler hakkında bilgi toplamak için tur yaptı ve raporunu doğrudan Cumhurbaşkanı'na gönderdi. Cantrill'in sonraki görevleri, sonradan CİA'nin müdahaleler yaptığı Brazil, the Dominican Republic, Egypt, India, Nigeria, Philippines, Poland ve diğer ülkelerde, araştırma adı altında sosyal-psikolojik istihbarat toplamak olmuştur. CİA kontratıyla Amerikan halkının dış politika ve içteki siyasal konular hakkındaki kamuoyu araştırmasında, çok sonradan 1980lerde kullanılacak siyasal analiz tekniğinin temelini attı.

Savaş sonrasında, ABD dışişleri politika yapıcıları Üçüncü Dünya Ülkelerini iknada psikolojinin anahtar olduğunu savundular. Bu inanç CİA'de kitle iknasını "beyin

kontrolü araştırmasının” önemli parçası olarak görülmesini sağladı. 1945-1960 arasında kitle iletişimi alanında Savunma Bakanlığı ve CİA destekli psikolojik savaş araştırmaları baskındı. (Simpson, 1994). 1950lerde, hükümet iletişim araştırmaları için yılda bir milyar dolar harcadı. Bu paranın çoğu sosyal psikologlara gitti. Bu paranın bir kısmı gizli işkence araştırmalarına gitti. Örneğin CIA Savaş Esirleri İşkence araştırmalarını “*Bureau of Social Science Research*” yoluyla sanki iletişimin sosyal psikolojisi araştırması yapıyormuş gibi destekledi (Summers, 2008).

Savaş sonrasında, Federal Devletin parası (ordu, CİA, Devlet bakanlığı ve bunların Rockefeller, Rand, Carnegie ve Ford Foundation gibi kuruluşlarla yakın işbirliğiyle), üniversitelerde kuluçlanmış araştırma merkezlerine yağıdırıldı. Örneğin Lazarsfeld’in Columbia Üniversitesi’ndeki araştırma bürosu, Cantril’in Princeton’daki *Institute for International Social Research* ve Ithiel de Sola Pool’un MİT Üniversitesindeki *Center for International Studies* gelirlerinin büyük kısmını bu şekilde elde ediyorlardı. Bu tür merkezler ABD yönetiminin psikolojik savaş programlarına eklemlenmiş de facto kuruluşlar olarak kurulmuş, kapanmış ve yenileri kurulmuştur.

Savaş sonrasında, iletişim ve araştırma merkezleri ve komiteleri belirledikleri propaganda ve psikolojik savaş ve istihbarat alanlarında öğrenciler ve özellikle sosyal bilimciler yetiştirdiler Ordu için psikolojik savaş elkitabları hazırladılar ki bu amaçla ordunun çalıştırdıkları arasında Chicago Komitesinden kişiler, Wilbur Schramm, Joseph Klapper, Daniel Lerner gibi meşhurlar oldukça fazlaydı (Glander, 2000; Hardt, 1992). Komite, Waples’ın ölmesi ve Berelson gibi önde gelenlerin başka yerlerde daha “önemli” pozisyonlar ve işler almasıyla, 1960’a gelindiğinde dağıldı.^[3]

Savaş sonrasında ordu ile akademisyenlerin yeniden birleşmesi Kore Savaşı’yla oldu. “*The Air Force's Human Resources Research Institute* (HRRI)” önemli akademisyenlerle ilk Kore incelemesini başlattı. 1950-51’de Kore’de ilk saha araştırmasını yaptılar. Amaçları “Bolşevik” iletişim teorisinin sırlarını bulmaktı. Bu araştırmalarda, araştırmacılar davranışçılığa dayanan Amerikan kitle iletişim teorilerini farklı koşulda uyguladılar. Amerika’da geliştirilen davranışçı yaklaşımın güçlü evrensel geçerliliğe sahip olduğunu kanıtlamaya çalıştılar. Hava Kuvvetlerinin desteklediği bir diğer projede Rand Corporation danışmanlık rolünü aldı. Kore savaşında Ateşkesle başlayan toplantılarda düşman tarafla iletişimin nasıl

yürütüleceği ve düşman temsilcilerin psikolojik analizini yaparak taktik geliştirmeyi amaçlayan bu projeye göre, inançların, değerlerin ve algıların uyumluluğu düşmanın siyasal kararlarını belirler; düşman dıştaki bir düşmana karşı cephe almıyor, dıştaki dünyanın kafalarındaki imajına göre hedef alıyor (Lippman'ın görüşü gibi). Düşmanın ideolojisinin önemi olmadığını belirttiler. Bu akademisyenler için (ki bunu Lasswell, Lazarsfeld ve arkadaşları da savunuyordu) ideolojik tutum duygusal sakatlığın ifadesidir. Bu görüşlerini, bu ve diğer akademisyenler aldıkları projelerle 170,000 savaş esiri (POW) üzerinde deneme fırsatını buldular. POW incelemeleri modernleşen toplumlarda ideolojinin öneminin olmadığını göstermek ve onun yerine düşman toplumlardaki insanları davranışsal stratejiyle kazanma yollarını keşfetmektir. Bu akademisyenlerin görüşünün aksine, General Douglas MacArthur savaş esirleri üzerinde, onlardaki komünist etkiyi ortadan kaldırmak ve en azından demokrat eğilimli olanları kazanma amaçlı "yeniden-eğitim" (reeducation) programı uygulattı.^[4]

CIA'nın 1950lerde kitle iletişim araştırmaları ile ilgili önemli bir girişimi de M.I.T. Üniversitesinde "*Center for International Studies*" (CENIS) merkezini desteklemesi olmuştur. Bu merkez hem kendisi iletişim araştırmaları yapmış hem de Harvard Üniversitesindeki "*Center for Russian Research*" gibi diğer merkezlerde ve yerlerde yapılan araştırmalar için kontak görevini yapmıştır.

1966'da, CENIS akademisyeni Ithiel de Sola Pool CENIS'in CIA ile kontratlar yaptığını kabul etmiştir ve CIA'nın 1960lardaki bir skandaldan sonra merkezle bağı kopardığında ısrar etmiştir. CENIS'in resmi kaydına göre, Ford Foundation'dan Lazarsfeld, Lasswell, Shills ve Pool'un da yer aldığı bir planlama komitesi yoluyla dört yıl için 850,000 dolar destek almıştır. Bu paranın CIA parası olup olmadığı bilinmemektedir; fakat Ford Foundation arşivleri CIA ile Ford Foundation arasında, özellikle entelektüellere yönelik propaganda için para aktarma bağlamında ilişki kurulduğunu göstermektedir.

The CENIS program psikolojik savaş hakkında çok sayıda makaleler ortaya çıkarttı. *Public Opinion Quarterly* 1956 and 1958 yılındaki iki sayısında CENIS akademisyenleri Ithiel de Sola Pool, Frank Bonilla ve Lerner'in derlediği "*Studies in Political Communications*" ve "*Attitude Research in Modernizing Areas*" başlıkları altında özel sayı bastı.

Lerner'in *Modernizing the Middle East* (1958) yapıtı, Samarajiva'nın araştırmasına göre (1987), *Voice of Amerika'nın* desteklediği, 1949da Lazarsfeld'in Araştırma Bürosuna verilen, gizli izleyici araştırması projesinden çıkarılmıştır. Bu projenin amacı Orta Doğuda propaganda için hedef kitleleri belirlemektir. Benzer şekilde, Lerner'in "*The Passing of Traditional Society*" yapıtı, Huntington'un yapıtları, Yale, Princeton ve diğer üniversitelerdeki merkezlerin ürettiklerinin önemli bir kısmı ABD dış politikalarını belirlemiştir: 1950lerden beri ülkelere yapılan müdahaleler, ülkelerde insanların (özellikle gençlerin) katledilmesi, bu kuramsal açıklamalara bağlı olarak gelen politika uygulamaları nedeniyle orkestre edilmiştir. Örneğin, Lippman, Huntington ve benzerleri gibi, şunu demektedir: Gelişmekte olan ülkelerde kitle iletişiminden geçerek kitleler bilgilenecek ve "güce katılmak" istemektedir (artan beklentiler), fakat gerçek bir siyasal ve ekonomik bir katılma olmamaktadır (artan engellenmeler), dolayısıyla artan devrimci (özellikle komünist) potansiyel, çünkü bu kitleler kolayca komünistler, milliyetçiler ve diğer radikaller tarafından yönlendirilebilirler. Bu akademisyenler sorunu çözmek için propaganda kampanyaları, kontrgerilla operasyonları ve askeri cuntaları önerdiler. Örneğin, Lerner Filipinler'de beyaz ve siyah propaganda kampanyaları, ekonomik kalkınma yardımı (ki aslında hiç bir ülkede ekonomik kalkınma için kullanılmadı) ve Amerikan eğitilmiş ve destekli kontrgerilla operasyonları önerdi. Lerner'in, çoğu sosyal bilimcilerin ve UNESCO gibi kurumların da dahil olduğu "Kalkınma /modernleşme teorisi," propagandayla, kontrgerilla hareketiyle, bazı hedef yerlere yönelik ekonomik kalkınma paketleriyle birleşerek ABD'nin dünya çapındaki psikolojik savaşının ve geri-kalmışlığı /gelişmemeyi kalkındırmanın (ülkelerin ekonomisini ve siyasetini ABD'ye bağımlı hale getirmenin) bütünleşik parçası oldu. Daniel Lerner, Wilbur Schramm, Lucian Pye, Ithiel de Sola Pool ve ekonomide ve siyaset biliminde isimleri Türkiye'de çok iyi bilinen diğerlerinin çalışmaları ve önerileriyle de, "Ülke kurma" adı altında eğitilmiş Amerikan "Green Beret" Özel Kuvvetleri Kamboçya ve Laos gibi yerlerde operasyona başladılar. Bunların yanında elbette, 1960 ve 1970lerde, "*low-intensity warfare abroad*"^[5] olarak isimlendirilen faaliyetleri de Lerner gibiler hem ülke içinde hem de diğer ülkelerde yaptıkları çalışmalar ve konuşmalarla yürüttüler. Project Camelot ve Iron Mountain Debate gibi gaddar ve vahşi U.S. kontrgerilla projeleri/operasyonları, 1950lerdeki psikolojik savaş projeleriyle ve bu projeleri şekillendiren kalkınma teorisi ile büyüdü ve gelişti. Bu teori çoğu kez USIA (Birleşmiş Milletler Enformasyon

Agency), ordunun kitle iletişimiyle, akademik konferanslarla ve diğer propaganda mekanlarında yayıldı.

1950lerdeki psikolojik savaşa katılan aynı akademisyenler, 1960larda Vietnam sorunu gibi konularda aynı yaklaşımla politikaların olmasında etkili oldular: Lerner, Lasswell, Schramm, Riley, Phillips Davison, Leonard Cottrell, Huntington ve Ithiel de Sola Pool bunlar arasındadır.

^[1] Bu bölümle ilgili ayrıntılı bilgiler için bkz: Simpson, 1994; Sproule, 2008; Buxton, 2008 ve 1996; Gary, 1996; Samarajiva, 1987; Glander, 2000; Park ve Pooley, 2008; Pooley, 2006 ve 2008; Erdoğan,1999.

^[2] Diğer ayrıntılı bilgi için bkz: Winkler,1978 ve Doob,1947.

^[3] Chicago Üniversitesinin ve İletişim Komitelerinin çalışmaları ve Kitle iletişim araştırmalarının gelişmesiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: Wahl-Jorgensen, 2008.

^[4] Ayrıntılı analiz için bkz: Robin, 2001.

^[5] Silah ve uyuşturucu madde tüccarları ve bu ticaretten payını alanlar, “böl, birbirine düşür ve yönet” politikalarını uygulayanlar, ırkçı iç siyasetten çıkarı olanlar için PKK, bu tür “düşük seviyede savaş” operasyonunun bir parçası olabilir mi? Bırakın bağımsızlık savaşlarını, anarşistlerin bile asla sivilleri (sokaktaki, çarşıdaki ve camideki insanları) hedef almamıştır: Irak’ta olduğu gibi, herhangi bir mücadeleyi yanlış hedefler üzerinde terör yaratmaya yönlendirmede başarı kimlerindir ve hangi amaçlara hizmet eden başarıdır? Yanıt için, kendini feda edenleri ve onların psikolojisini değil, onları feda ettirenleri ve onların psikolojisini, siyasetini, ekonomisini ve kültürünü incelemek gerekir.